

УКРАЇНА В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

УДК 796.332 (477) (09)

Володимир Наумчук

ЄВРО – 2012: ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО ФУТБОЛУ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИМІРУ

У статті розглядаються основні етапи становлення та розвитку футболу в Україні як органічної складової історії Європи. У цьому зв'язку увагу приділено змінам в українській спортивній інфраструктурі у рамках програми підготовки до Євро – 2012.

Ключові слова: футбол, розвиток, історія, Європа, першість, перемога.

Сьогодні важко уявити бурхливе сучасне життя без футболу. Футбол – це мистецтво й боротьба, економіка і політика, історія та майбутнє, особистість і мрія... Це одна із найулюбленіших спортивних ігор усіх часів і народів, яка заворожує мільйони людей різних соціальних груп, незалежно від їх віку, місця проживання, статі чи професії.

Футбол є невід'ємною складовою цілісної культури людства і в інтеграції з її іншими компонентами розвивається як єдине ціле. У контексті становлення і розбудови нашої молодшої держави, входження її в цивілізоване світове співтовариство дедалі актуальними й на часі стають сторінки історії українського футболу – вагомий чинник духовного відродження нації. Інтерес до України, її культури, історичної спадщини та сучасних надбань нашого народу посилюється перед чемпіонатом Європи з футболу 2012 року, який вперше відбудеться на теренах України і Польщі.

Право спільно приймати фінальну частину чотирнадцятого чемпіонату Європи з футболу Україна і Польща одержали за результатами фінального раунду голосування, що проходив 18 квітня 2007 року на спеціальній сесії УЄФА у м. Кардіфф. Україно-польська заявка випередила пропозиції інших країн-претендентів – Італії та Хорватії з Угорщиною, набравши найбільшу кількість голосів вже у першому турі. 13 травня 2009 року комісією УЄФА було прийнято рішення, що матчі Євро – 2012 відбудуться на стадіонах Києва, Донецька, Харкова, Львова в Україні та Варшави, Гданська, Познані, Вроцлава у Польщі. Відкриття чемпіонату пройде 8 червня у Варшаві, а фінал турніру – 1 липня у Києві.

Проведення офіційних змагань найвищого міжнародного рівня вимагає термінового та ефективного вирішення різноманітних внутрішніх проблем, серед яких поруч зі суто спортивними, нагального розв'язання потребують й економічні, соціальні, культурні, політичні, освітні та інші завдання. Підготовка до фінальної частини європейської першості надає молодій українській державі можливість не тільки підтримати й удосконалити окремі галузі чи регіони, а провести глибоку структурну модернізацію країни, не просто стимулювати її подальший розвиток, а зробити якісний стрибок, тим самим суттєво наблизитися до європейських стандартів життя. І якщо європейська інтеграція є ідеєю, що має об'єднувати все українське суспільство, то футбол апріорі може виступати одним із універсальних інструментів її реалізації.

Витоками сучасного європейського футболу справедливо вважаються спортивні ігри Стародавньої Греції. Відомо, що завдяки грецьким переселенцям, у VII–V століттях до н. е. античний футбол з'явився на південних землях України. Його започаткували жителі причорноморських міст Ольвія (Миколаїв), Херсонес (Севастополь) та Пантікапей (Керч).

Перша письмова згадка про гру в м'яч ногами у Європі датована 180 роком до н. е. У грецькому словнику Поллукса зазначається, що учасники цієї гри розподілялися на дві партії (команди), кожна з яких повинна була перевести м'яч на поле суперника. При цьому гравцям заборонялося брати м'яч в руки [1].

Запозичаючи окремі елементи один в одного, а здебільшого самостійно, на території Європи поступово розвивалися й інші різновиди гри в м'яч ногами, такі як римський “гарпастум” та грузинська “дело”, що виспівана у творах Шота Руставеллі. Французький історик футболу Моріс Нефферкорн стверджував, що сучасний футбол можна вважати прямим нащадком “ла суль” – гри, у якій дві команди ганяли шкіряний м'яч, наповнений лахміттям або повітрям. На думку італійських спортивних істориків, футбол походить від гри в “кальчіо”, що була розповсюджена у Флоренції в XVI столітті [2]. Аргументами італійців виступають правила “кальчіо”, які були складені у 1580 році і збереглися до нашого часу. Розміри поля для гри шкіряною кулею становили 100×50 метрів, а в складі кожної команди налічувалося 27 гравців, з яких п'ятнадцять футболістів були гравцями нападу, п'ятеро – півзахисниками, четверо – захисниками та троє – воротарями [3, с. 170].

Англійці доводять, що гра в м'яч ногами на британських островах була відомою вже з IX століття і саме вони є родоначальниками футболу. Адже тут, в Англії, ця гра отримала свою назву – “футбол”. У середньовічній Англії в футбол грали завзято й надзвичайно грубо, від обіду і до заходу сонця, на вузьких кривих вуличках міст та в селах. Практично жодних обмежень не існувало. Чисельність гравців іноді перевищувала сотню. В азарті безладної масової вуличної біганини за м'ячем трошилося все на шляху. Гравці отримували важкі травми та каліцтва. Навіть річки, у яких гинули футболісти, не були перепорою для гри.

За таких умов футбол дуже швидко став предметом роздратування й суттєвою проблемою для священнослужителів, феодалів і купців, які вимагали заборонити ненависне їм дійство. Ця народна гра здавалася їм неспокоїною та небезпечною, у тому числі й в соціальному плані. Футбол гуртував людей, збираючи часто під своїм прикриттям незадоволених. Церковники називали гру “видумкою диявола”, “бісівським радінням”. Виконуючи волю феодалів, король Едуард II у 1313 році заборонив футбол у межах міст. Наступними спеціальними едиктами від 1333 і 1389 років, відповідно Едуард III та Ричард II, заборонили футбол у межах всього королівства. Покарання за участь у грі були встановлені дуже суворі, включно зі смертною карою. Протягом XIV – XVI століть заборону футболу підтвердили королі Генріх IV, Генріх V, Генріх VI, Едуард IV, Генріх VII, а Генріх VIII видав указ щодо покарання не тільки гравців, а й власників полів, на яких грали у футбол. Лише в 1592 році заборона на футбол була скасована спочатку в Шотландії, а згодом – у 1603 році й в Англії [2].

У середньовічні часи в Україні про гру в м'яч ногами нагадало вільнолюбне українське козацтво. Рухливі ігри були важливою складовою козацької педагогіки. Вони використовувалися з метою духовного та фізичного вдосконалення людини і відігравали суттєву роль у її прикладній підготовці до умов тогочасної трудової та військової діяльності. Зокрема, серед козаків Запорізької Січі поширеними були ігри з м'ячем та кулями, під час яких вони змагалися силою, спритністю, прудкістю, витривалістю, винахідливістю, точністю попадання в ціль.

На початку XIX століття розпочинається новий етап розвитку футболу. Гра в м'яч суттєво вдосконалюється і стрімко розповсюджується в англійських коледжах та університетах. З'являються перші спроби встановлення єдиних правил. У 1863 році результатом дотримання безкомпромісної позиції прихильників різних напрямків розвитку гри щодо можливості її ведення не тільки ногами, але й руками, що, у свою чергу, визначало форму м'яча, стало виокремлення двох самостійних ігрових видів спорту: футболу, який передбачає змагальну боротьбу круглим м'ячем виключно ногами та регбі, де використовується овальний м'яч і дозволяється гра руками. 8 грудня 1863 року були опубліковані перші офіційні правила футболу, зміст яких, удосконалюючись з розвитком гри, набув сучасного вигляду.

У 70–80-х роках XIX століття футбол розповсюджується в країнах континентальної Європи. Спочатку, перетнувши протоку Ла-Манш, нова спортивна гра розповсюджується у Франції та Німеччині. Згодом, у 1875 році вона проникає в Голландію, а кількома роками пізніше – в Данію. З 1882 року перші офіційні футбольні матчі починають проводити швейцарці, з 1890 року – чехи, з 1894 – австрійці.

Становлення та розвиток українського футболу визначалися низкою геополітичних та економічних чинників. Зокрема, у другій половині XIX століття, територія сучасної України входила до складу двох різних держав – Російської Імперії та Австро-Угорщини, що було однією з причин деякого відставання у розвитку національного спортивного руху, у порівнянні з країнами Західної Європи. Разом з тим, розбудова Донецького індустріального центру, проведення півднем України індоєвропейської телеграфної лінії, створення нових об'єктів промисловості у Києві, Харкові, Одесі, Миколаєві та інших містах, збільшення товарообігу обумовили значне зростання потоку іноземних фахівців. Англійські, валлійські, німецькі, голландські, бельгійські, чеські робітники і службовці, члени їх сімей, а у портових містах ще й моряки, займаючись фізичною культурою та спортом, знайомили місцеве населення з футболом. Паралельно українські студенти та викладачі, повертаючись з європейських навчальних закладів, презентували у рідному краї маловідому спортивну гру, яка швидко здобувала своїх прихильників.

Перша футбольна команда з'явилася на території України у 1878 році. Вона була створена в Одеському британському атлетичному клубі й складалася виключно з іноземних службовців та працівників [4, с. 7]. Лише через п'ятнадцять років до складу команди увійшли місцеві гравці, які у 1899 році, під керівництвом знаменитого авіатора і спортсмена Сергія Уточкіна, створили власний футбольний колектив [5, с. 12].

На західноукраїнських етнічних територіях проведення перших показових ігор у футбол започаткували в 70 – 90 роках XIX століття польський та український осередки гімнастичного товариства “Сокіл”. Гра припала до вподоби і настільки стрімко набирала популярності серед населення, що в червні 1894 році у Стрийському парку Львова було завершено будівництво найбільшого у Центральній та Східній Європі двоюрисного стадіону “Велетень” в англійському стилі з трибунами на 10 тисяч місць, і менше, ніж через рік, розпочалося зведення наступної спортивної арени [6, с. 204]. У програмі другого загальнокраєвого зльоту спортивно-суспільної інституції “Сокіл” 14 липня 1894 року на новозбудованому стадіоні столиці Галичини відбувся футбольний поєдинок між командами міст Львова і Кракова. Гра тривала до першого забитого м'яча, який на 7-й хвилині провів другокурсник учительської семінарії Володимир Хомицький [6, с. 201]. У присутності семитисячної аудиторії вболівальників арбітр із Кракова професор Виробек зафіксував перемогу львів'ян. Це був перший офіційний матч на етнічних українських землях за участю місцевих жителів, які володіли навичками гри в футбол відповідно до чинних на той час правил. За рішенням виконкому Федерації футболу України від 3 липня 1999 року дата 14 липня 1894 року вважається початком шляху українського футболу. Напередодні цього річного проведення першості Європи глибоко символічно, що саме зустріч українських та польських команд відкрила літопис сучасного вітчизняного футболу.

Піонерами футболу на Закарпатті були старшокласники ужгородської гімназії. Так, у гімназійному довіднику за 1893–1894 навчальний рік згадується, що викладачі Іштван Медрецький і Ференц Шіргер на спеціально обладнаному полі проводили заняття з футболу з учнями 5–8 класів [7, с. 29]. У тому ж 1893 році викладачі Ужгородської, Мукачівської, Берегівської гімназій, які побували на спеціальному семінарі зі спорту в Будапешті, що проводився угорським міністерством культури та освіти, привезли справжні футбольні м'ячі. Вже в серпні 1901 року, в Ужгороді на стадіоні “Фюзеші”, господарі провели дві міжнародні зустрічі з командами Будапештського атлетичного клубу і збірною міст Кошце та Пряшева. Принциповий матч з угорським колективом завершився з рахунком 3:0 на користь гостей, а вже в наступному поєдинку ужгородська команда здобула свою першу історичну перемогу – 4:1. Подальший розвиток закарпатського футболу значною мірою визначав національний

чинник. У Підкарпатській Русі створювались українські (русинські), угорські, словацькі, румунські, єврейські команди, а протягом 1921 – 1938 років окремо проводився чемпіонат серед слов'янських та угорських команд [7, с. 33].

Мешканців Києва познайомили з футболом чеські фахівці, які працювали на заводах Гартмана, Криванека, Фільверта та Дедіни. У 1900 році на території скакового поля, де тепер розташована кіностудія імені Олександра Довженка, був споруджений футбольний майданчик, на якому розпочалися тренування. Перша київська футбольна команда “Південь”, більшість гравців якої складали чехи, розпочала свої виступи у 1904 році. Два роки потому викладачами та студентами політехнічного інституту була створена команда “Політехніка”, що згодом успішно виступала на першість міста [5, с. 13].

На початку минулого століття в Миколаївському порту доволі часто проходили футбольні баталії між моряками іноземних суден та членами місцевої англійської колонії. У 1906 році при механіко-технічному училищі створюється команда “Техніка”, а через рік працівники іноземних фірм та службовці хлібних контор організують футбольний клуб “Зебра” [8]. Свої поєдинки “Зебра” проводила переважно з англійськими моряками в центрі Миколаєва на Адміралтейській площі. Змістовна гра, яку демонстрували самі родоначальники футболу, швидко надала популярності шкіряному м'ячу серед місцевої молоді, яка з вересня 1909 року почала активно створювати свої власні команди.

У Харкові перший футбольний майданчик був обладнаний англійськими та бельгійськими працівниками заводу сільськогосподарських машин “Гельферіх-Саде” у 1908 році. Невдовзі іноземні фахівці для своєї команди з однойменною назвою побудували справжнє футбольне поле, яке засіяли травою, спеціально привезеною з Англії. Навколо поля швидко були зведені трибуни для глядачів та роздягальні з душем для гравців [4, с. 10]. На цьому ж стадіоні, який довго залишався найкращим у країні, змагалися і місцеві ентузіасти футболу, які влітку 1908 року зареєстрували футбольний гурток під назвою “Перша харківська футбольна команда”. Він об'єднував близько 30 учнів середніх навчальних закладів, які для своїх стартових поєдинків сформували “зелену” та “червону” команди. Наступного року виникає “Друга харківська футбольна команда”, що також складалася з гімназистів. У травні 1910 року відбувся офіційний матч між цими колективами, у якому з рахунком 4:0 здобула перемогу перша міська футбольна дружина.

Піонерами футболу на Донбасі також були європейці, які працювали на промислових підприємствах. У Дружківці в 1901 році на імпровізованому футбольному полі зі справжнім шкіряним м'ячем виступали французи, бельгійці, німці, поляки, а вже у 1903 році в Юзівці та Маріуполі, неподалік торгового порту, функціонували спортивні майданчики для гри, на яких, разом з іноземними гостями, проводили дозвілля і місцеві мешканці [9, с. 42]. Перші футбольні команди на Донбасі з'являються в робітничому середовищі протягом 1908–1909 років у Луганську, Алчевську, Краматорську, Маріуполі, Горлівці. А в 1910 році у Дружківці на справжньому футбольному стадіоні була проведена перша міжнародна зустріч місцевої команди з іноземними акціонерами. З наступного 1911 року розвиток футболу в регіоні виходить на новий рівень – започатковуються міжміські товариські поєдинки.

Поступово, крок за кроком, затверджувався футбол на українських теренах. Спочатку за національною ознакою, а згодом і за виробничо-професійною формувалися футбольні клуби, будувалися стадіони, розвивалася спортивна інфраструктура, стартували першості міст. Подальший розвиток футбольного господарства обумовив нагальну потребу у створенні на місцях керівних органів. Протягом 1911–1913 років послідовно в Одесі, Києві, Харкові та Миколаєві засновуються міські футбольні ліги, а на установчих зборах спортивних товариств Дружківки, Краматорська, Костянтинівки та Юзівки, затверджується Футбольна ліга Донецького регіону. Їх провідним завданням була організація і проведення чемпіонатів й першостей, розіграшів кубків та інших футбольних змагань. У 1912 році створюється Всеросійська футбольна спілка, у яку увійшли спортивні організації Києва, Одеси, Севастополя, Миколаєва, Харкова та Юзівки. У першому чемпіонаті Росії, що проводився у тому ж році, українські команди представляла лише харківська футбольна дружина, яка у

чвертьфінали змагань поступилася команді з Москви. Проте вже у другому розіграші країни в 1913 році одесити у фінальному матчі з рахунком 4:2 перемогли визнаних фаворитів першості – команду з Санкт-Петербурга [4, с. 7]. У 1914 році представники українських міст добилися права на автономію, оформивши Південноросійську футбольну спілку.

У західному регіоні в 1910 році провідні команди Львова “Погонь” та “Чорні” були прийняті до Австрійської футбольної спілки, у яку входили також угорська, чеська та німецька федерації. Наступного року всі футбольні клуби Галичини утворюють автономне відділення у структурі цієї організації. Напередодні Першої світової війни Галицьке футбольне об'єднання налічувало чотири команди вищого класу та двадцять колективів групи “Б” [10, с. 182]. У той самий час на Закарпатті успішно виступала в чемпіонаті Північно-Східної Угорщини ужгородська команда УАЦ. Здобувши з четвертої спроби чемпіонське звання, вона отримала право брати участь у фінальних іграх першості Угорщини.

Футбольне життя не припинялося і в часи Першої світової війни та наступні непрості роки. По всій Європі, у тому числі й на українських землях, доволі поширеним явищем було проведення благодійних матчів. У Маріуполі, Харкові, Полтаві та інших містах організовувалися футбольні матчі, всі кошти від яких поступали у фонд сімей військових та на допомогу пораненим. Зустрічалися на футбольних полях і непримиренні противники. Зокрема у 1914 році, перед Різдом Христовим, британські солдати виступили з ініціативою укласти угоду з німецькою стороною щодо тимчасового припинення військових дій. За ці швидкоплинні мирні дні було проведено декілька футбольних матчів між британськими і німецькими військовослужбовцями, у яких, на відміну від результатів самої війни, перемогли представники Німецького Рейху, взявши гору у трьох із п'яти поєдинків. А через декілька років в окупованому Миколаєві футбольна збірна міста провела два напружені матчі з командою офіцерів німецьких військ [5, с. 19]. Ці обидві спортивні зустрічі завершилися перемогою української команди з рахунком 3:2 та 7:1.

Після революційних подій значні зміни відбулися й в українському футболі. Виїхали іноземці. Перестали існувати старі футбольні клуби. На їх місці виникали нові колективи шкіряного м'яча, які поступово перетворювалися в команди різних спортивних товариств. І хоча вітчизняні футбольні клуби залишилися без легіонерів, з утворенням СРСР, розвиток українського футболу отримав додаткового імпульсу. У період з 1922 до 1935 року футбольні першості проводилися між збірними командами міст та республік, де на провідних ролях перебували колективи із Харкова та Одеси. Харківська команда, яка в 1924 році представляла УРСР, виграла перший чемпіонат Радянського Союзу, здолавши у фіналі збірну Ленінграду з рахунком 2:1, започаткувавши тим самим перемоги українських футбольних колективів у радянський період.

Вагомих успіхів серед західноукраїнських футбольних команд досягнули львівська “Україна” та ужгородська СК “Русь”. У 1923 році “Україна”, зустрічаючись з польськими футбольними колективами, здобула дев'ять перемог і три нічії, а в наступному році, провівши 21 матч, у 18 виграла та ще 3 гри звела у нічию із загальною різницею забитих і пропущених м'ячів 109:29 [11, с. 142]. Протягом 1925–1938 років СК “Русь” перемагала в шести чемпіонатах Східної Словаччини, ще п'ять разів була фіналістом турніру і двічі абсолютним чемпіоном всієї Словаччини [12, с. 229]. Цікаво, що ужгородська команда складалася переважно з народних учителів і першою у Європі почала регулярно добиратися на календарні ігри першості літаком.

Від 1936 року розігрувалися чемпіонат і кубок СРСР серед клубних команд. Три українські футбольні клуби у різні роки виборювали звання чемпіона Радянського Союзу: тринадцять разів перемагало київське “Динамо”, двічі дніпропетровський “Дніпро” та одного разу ворошиловградська “Зоря”. П'ять колективів з України здобували кубок СРСР: дев'ять разів київське “Динамо”, чотири рази донецький “Шахтар”, по одному разу трофеєм володіли харківський “Металіст”, дніпропетровський “Дніпро” та львівські “Карпати”.

Легендарною сторінкою українського футболу стала зустріч улітку 1942 року київської команди “Старт”, склад якої представляли динамівські гравці, зі збірною німецьких зенітників “Flakel”. Не зважаючи на максимальні зусилля гітлерівських футболістів, в умовах несправедливого суддівства арбітра зі штату СС та несамовитої підтримки німецьких, угорських та румунських вояків-уболівальників, М. Трусевич, О. Клименко, І. Кузьменко, М. Коротких, Б. Балакін, М. Гончаренко зі своїми товаришами перемогли у цьому “матчі смерті” з рахунком 5:3. Пізніше перші троє динамівців були розстріляні у концентраційному таборі на Сирці за наказом коменданта. У Києві на честь героїв-футболістів встановили монумент та нагородили учасників матчу медалями “За бойові заслуги” і “За відвагу”, прирівнявши футбольну перемогу до подвигу на полі бою.

Двічі на Олімпійських іграх, у 1956 році в Мельбурні та у 1988 році в Сеулі, збірна команда СРСР посідала вищу сходинку п’єдесталу. У складі радянської команди на австралійському континенті виступав відомий закарпатський футболіст Й. Беца. Золоті олімпійські нагороди у Південній Кореї разом зі своїми товаришами здобували й українські майстри шкіряного м’яча – О. Михайличенко, В. Татарчук, В. Лютий, В. Тищенко. У вирішальному матчі збірна СРСР, очолювана А. Бишовцем, зустрічалася з командою Бразилії, у якої з рахунком 2:1 вирвала олімпійський титул.

З аналогічним результатом радянська збірна перемогла команду Югославії у фіналі започаткованої європейської першості, що проходила в 1960 році у Франції. Відмінний виступ збірної СРСР дозволив В. Маслаченко стати першим чемпіоном континенту. Своїх найвищих досягнень радянська команда добилася у 1966 році в Англії, виступаючи у фінальному турнірі Кубку світу. З Туманного Альбіону на береги Дніпра бронзові нагороди першості світу привезли п’ятеро київських динамівців: В. Банніков, Л. Островський, Й. Сабо, В. Хмельницький та В. Поркуян.

Представниками України встановлений абсолютний рекорд у світовому футболі, який вкрай важко повторити і неможливо перевершити. Невипадково в 1975 та 1986 роках у стартовому складі національної збірної команди країни виходило на футбольне поле всі одинадцять гравців лише одного клубу – київського “Динамо”. А наставником у цих футбольних колективів була непересічна постать – В. В. Лобановський. Під його керівництвом київський клуб вигравав Суперкубок УЕФА, двічі здобував Кубок володарів кубків УЕФА, неодноразово перемагав у першості та розіграші Кубку СРСР та України, виборював інші європейські трофеї. Троє вихованців видатного українського тренера – О. Блохін (у 1975 р.), І. Беланов (у 1986 р.) та А. Шевченко (в 2004 р.) визнавалися найкращими футболістами року в Європі, яким вручався “Золотий м’яч”.

Значне число українських гравців за останні роки виступало у провідних іноземних клубах. О. Заваров, О. Михайличенко, С. Щербаків, С. Ребров, А. Воронін, А. Тимошук та інші майстри гідно представляли вітчизняну футбольну школу на полях Європи. А Шевченко за вагомі здобутки у спортивній та громадській діяльності присвоєне звання Героя України. На сьогодні суттєву конкуренцію київському “Динамо” складають донецький “Шахтар”, харківський “Металіст”, дніпропетровський “Дніпро”, львівські “Карпати” та інші українські клуби. Зокрема в останньому розіграші Кубку УЄФА у 2009 році гірники назавжди вписали своє ім’я в плеяду переможців цього європейського турніру, здолавши у фіналі німецький “Вердер” з рахунком 2:1.

Національна збірна команда України лише раз виступала у фіналах провідних футбольних змагань – 2006 року на першості світу в Німеччині. Дебютний виступ був вдалим для української команди. Вона дісталася чвертьфіналу турніру, де поступилася італійцям. У підсумковій таблиці збірна команда України розділила 5–8 місце з такими футбольними грандами, як Бразилія, Аргентина та Англія.

Історія вітчизняного футболу докорінно пов’язана з минулим Європи, з подіями та народами, що століттями живуть та співпрацюють пліч-о-пліч. Сучасний український футбол продовжує набирати обертів. І саме завдяки курсу вітчизняного футболу на європейську інтеграцію, почали успішно вирішуватися його численні проблеми, підвищується рівень

внутрішнього чемпіонату, розвивається спортивна інфраструктура, збільшується аудиторія вболівальників. У рамках програми підготовки до Євро – 2012 Україна суттєво просунулась вперед, створивши нові спортивні споруди, готельні комплекси, дороги, аеропорти, вокзали, медичні центри, магазини, ресторани, багато іншого, а головне – спостерігається прогрес у свідомості людей, розвитку суспільства, орієнтованого на європейські цінності.

Позитивним змінам сприяють успішні виступи українських гравців та клубних команд на європейській арені, що обов'язково надасть впевненості національній збірній команді України під час її виступу на цьогорічній першості континенту і дозволить ще вище підняти жовто-блакитний прапор. За оцінками УЄФА, під час європейської першості увага понад чотирих мільярдів телеглядачів та близько одного мільйона вболівальників на стадіонах, буде спрямована на дві східноєвропейські держави і всі світові медіа будуть розповідати не тільки про футбольні баталії, але й про країни-організатори турніру. Є великі сподівання, що футбол, як потужний та дієвий чинник, допоможе осмислити нам своє місце у європейському просторі сучасного світу... і не тільки в географічному розумінні.

Список використаних джерел

1. *Футбольная история* // <http://www.footballguru.org/history/nid/60/>.
2. *История футбола* // <http://www.football-info.ru/igr/istoria.htm>.
3. *Вихров К. Л.* Из истории правил игры / К. Л. Вихров // Футбол в Україні – витоки, традиції, перспективи: зб. наук. праць за матеріалами IV наук.-практ. конф., присвяченої 110-річчю українського футболу, 12 жовтня 2004 р., Львів. – Львів – Київ: Технічний комітет ФФУ, 2004. – С. 170–178.
4. *Долуханов Г. Э.* Футбол / Г. Э. Долуханов. – Харьков: Книжный клуб “Клуб Семейного Досуга”, 2012. – 240 с.
5. *Зубалій М. Д.* Першоджерела українського футболу / М. Д. Зубалій // Футбол в Україні – витоки, традиції, перспективи: зб. наук. праць за матеріалами IV наук.-практ. конф., присвяченої 110-річчю українського футболу, 12 жовтня 2004 р., Львів. – Львів – Київ: Технічний комітет ФФУ, 2004. – С. 11–20.
6. *Михалюк Ю.* Етапи визнання дати 14 липня 1894 року як початку літопису українського футболу / Ю. Михалюк // Футбол в Україні – витоки, традиції, перспективи: зб. наук. праць за матеріалами IV наук.-практ. конф., присвяченої 110-річчю українського футболу, 12 жовтня 2004 р., Львів. – Львів – Київ: Технічний комітет ФФУ, 2004. – С. 200–207.
7. *Гаджега В. М.* Історія футболу на Закарпатті / В. М. Гаджега // Футбол в Україні – витоки, традиції, перспективи: зб. наук. праць за матеріалами IV наук.-практ. конф., присвяченої 110-річчю українського футболу, 12 жовтня 2004 р., Львів. – Львів – Київ: Технічний комітет ФФУ, 2004. – С. 26–41.
8. *Футбол на території юго-западной части Российской Империи* // <http://www.UkrSoccerHistory.com>.
9. *Гальченко О. М.* Зародження та початковий розвиток футболу в Донбасі / О. М. Гальченко // Футбол в Україні – витоки, традиції, перспективи: зб. наук. праць за матеріалами IV наук.-практ. конф., присвяченої 110-річчю українського футболу, 12 жовтня 2004 р., Львів. – Львів – Київ: Технічний комітет ФФУ, 2004. – С. 41–48.
10. *Фалес Й. Г.* Розвиток футболу на Львівщині з часів зародження до 1914 року / Й. Г. Фалес, І. М. Чорнобай, В. І. Борейко // Футбол в Україні – витоки, традиції, перспективи: зб. наук. праць за матеріалами IV наук.-практ. конф., присвяченої 110-річчю українського футболу, 12 жовтня 2004 р., Львів. – Львів – Київ: Технічний комітет ФФУ, 2004. – С. 179–185.
11. *Фалес Й. Г.* Розвиток футболу на Львівщині та в інших містах Західної України в 1914–1941 роках / Й. Г. Фалес, І. М. Чорнобай, В. І. Борейко // Футбол в Україні – витоки, традиції, перспективи: зб. наук. праць за матеріалами IV наук.-практ. конф., присвяченої 110-річчю українського футболу, 12 жовтня 2004 р., Львів. – Львів – Київ: Технічний комітет ФФУ, 2004. – С. 140–147.
12. *Якимішин І. Д.* Розвиток футболу в регіонах, спортивних товариствах та клубах Західної України / І. Д. Якимішин, В. В. Соломонко // Футбол в Україні – витоки, традиції, перспективи: зб. наук. праць за матеріалами IV наук.-практ. конф., присвяченої 110-річчю українського футболу, 12 жовтня 2004 р., Львів. – Львів – Київ: Технічний комітет ФФУ, 2004. – С. 225–232.

Владимир Наумчук

ЕВРО – 2012: ИСТОРИЯ УКРАИНСКОГО ФУТБОЛА В КОНТЕКСТЕ ЕВРОПЕЙСКОГО ИЗМЕРЕНИЯ

В статье рассматриваются основные этапы становления и развития футбола в Украине как органической составляющей истории Европы. В этой связи внимание уделено изменениям в украинской спортивной инфраструктуре в рамках программы подготовки к Евро – 2012.

Ключевые слова: футбол, развитие, история, Европа, первенство, победа.

Volodymyr Naumchuk

EURO – 2012: HISTORY OF UKRAINIAN FOOTBALL IN THE CONTEXT EUROPEAN DIMENSION

In the article reviews the main stages of formation and development of football in Ukraine as an organic part of European history. In this connection, attention is paid to changes in the Ukrainian sports infrastructure in the framework of Euro – 2012.

Key words: football, development, history, Europe, championship, victory.